

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5. uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrta leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5'60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovoljivo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin., za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inerati po dogovoru. Inerati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavni: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Dvakrat dve je pet.

Če državna oblast ne prime cestnega roparja akoravno ve zanj, je to zelo opasno. Ne le za državljanke, ki niso sigurni svojega imetja in življenja, ampak posebno še za državno avtoriteto. To zadnje je nekaj, kar se ne da šteti, ne tehtati, vendar pa je za vsako državno skupnost zelo važno, skoraj tako važno kot duhovščina in vojaki. Še bolj opasno pa je, če državna oblast takih elementov ne le ne preganja, temveč jim celo daje potuho in naj se godi to vsled nepaznosti, strahu ali oportunitete.

Mi živimo nepopisno hitro in vsled tega se tako spreminjajo vsi naši nazorji, posebno o tem, kaj je dopustno v političnem boju. Ko je pater Greuter izrekel v državni zbornici svoj „pfui“, zgrajala se je vsa zbornica in vse časopisje, da se je taka beseda rabila v javni seji. Danes so lumpi, šufti, klofute in revolver navadna orožja v dunajskem parlamentu.

Deželna vlada na Kranjskem ustavno ni odgovorna deželnemu zboru, glavna njena zakonita naloga pa je, varovati državno avtoriteto.

In kdor se spomni, kako so Auersperg, Widmann in Conrad štiti državno avtoriteto v deželi, se mora čuditi, kako pohlevna je postala osrednja vlada v tem oziru.

S. L. S. hrumi po deželi kakor romarji od Gornjega grada in nove Štiffe, zastopnik cesarske vlade pa ali spi, kakor stari Homer, ali pa caplja zraven trume kakor romarski voditelj. Kakor romarji žele, pa zapoje ali veselo ali žalostno, ali vselej zraven in hripavo.

Ko so predzadnjič volili v Ljubljani dva deželna poslanca, niso bili okoličanski kmetje sprejeti v volilni imenik. Klerikalci so se pritožili na deželno vlado. Ta je pritožbo zavrnila, in to je bilo prav. Vsled tega je sklenil klub klerikalnih poslancev z enim glasom svoje večine Ribnikarja in Reisnerja vun vreči iz deželne zbornice. Dotično poročilo je bil vdarec v obraz ne le deželnemu zakonu, ampak prav posebno državni avtoriteti in deželni vladi v Ljubljani. Ko je prišlo

to poročilo v razpravo, je pa deželni predsednik varoval državno in svojo avtoriteto tako, da je — molčal.

In ko je v prihodnjem zasedanju večina „popravljalna“ volilni red, zopet ni zinila deželna vlada besede, ali je to prav ali ne in ali ima o tem sploh kako mnenje.

Osrednja vlada je izrekla načelo, da mora za deželne zборе ostati še interesno zastopstvo po kurijah. Kranjska deželna vlada pa je postavila to načelo na glavo. Danes se ne gre za to, ali je to načelo pravo in ali naj se vzdržuje, ali državna avtoriteta zahteva, da, dokler zakon obstoji, se ima isti vpoštevat.

Zadnji terek se je vršila nadomestna volitev za mesta Kamnik, Tržič in Radovljico. Kot napredni kandidat se je prijavil notar Marinček iz Tržiča. Ker ima deželni zbor kranjski zdaj toliko praznih posedačev in domišljavih gostilniških politikov, bila bi taka mlada, sveža moč kot je notar Marinček, zelo potrebna. In zmagal bi bil, ko bi se bilo postopalo po zakonu in po načelu, da imajo odločevati mestni volilci. To načelo je poteptala S. L. S. s pomočjo deželne vlade.

Kako naj se tolmačijo volilni redi, zato naj bo — pravijo — odločilno mnenje deželnega zbora. — Ko bi ta deželni zbor le kako mnenje imel!

Pri Ribnikarju in Reisnerju je trdila najpoprej večina deželnega zbora, da imajo okoličanski kmetje volilno pravico v Ljubljani že na podlagi prvotnega nepopravljenega volilnega reda. In ker je deželna vlada izjemoma imela enkrat svoje mnenje, ki se ni strinjalo z mnenjem deželnega odbora, je večina ta dva mandata uničila. Takoj potem pa je ista večina po posebni noveli postavila v zakon tisto, o čemer je pri poprejšni verifikaciji trdila, da je že v zakonu. Če je smatral deželni zbor anuliranje teh mandatov v zakonu utemeljeno, potem je bila dopolnitev zakona nepotrebna. Če pa je bila dopolnitev potrebna, je s tem priznано, da je bilo uničenje mandatov samovoljno in nezakonito. Pri vseh teh čudnih manipulacijah pa je igral zastopnik osrednje vlade

vlogo mutca ali človeka, katerega cela stvar nič ne briga.

To kar se je vršilo v Ljubljani prvokrat potom sile in drugič potom novele, izvršilo se je pri gorenjskih mestih potom migljaja na klerikalne župane brez novele, torej brez vsake zakonite podlage.

Tudi najhujši pristaš S. L. S. ne more trditi, da bi bili zakoni kranjskega deželnega zbora zadnjih let jasni in precizni. To pa stoji, da dokler zakon vzdržuje interesno zastopstvo, ne gre, da se isto odstrani iz strankarskih ozirov potom razlaganja postave. In potem je nedvomljivo, da, če zakon zahteva za gotove določbe deželnega volilnega reda kvalificirano večino, ne gre, da bi se ista eskomatirala po določbah, za katere zadostuje absolutna večina.

Če določata volilni red za deželni zbor in volilni red za občinske zastope o nekaterih volilnih skupne lastnosti, razun tega pa določa volilni red za deželni zbor višji census za sposobnost volilca za deželni zbor, je vendar jasno, da morajo pri volitvi za deželni zbor odpasti vsi tisti volilci v občinski zastop, ki ne plačujejo toliko davka, kolikor ga census za deželni zbor zahteva.

Po §. 46. zakona z dne 26. avgusta 1908. je za vsako spremembo deželnega volilnega reda potrebna kvalificirana večina. Bistveno za volitve po kurijah je vprašanje, kdo voli v eni ali drugi kuriji. Če bi se dala S. L. S. možnost n. pr. v kuriji veleposestva „razlagati“ zakon, se brez truda spravi v to kurijo sto in tudi več novih volilcev. Če torej volilni red za deželni zbor ni določil, da smejo voliti okoličanski kmetje v mestni kuriji, in to se ne trdi, potem tega tudi ne morejo določiti občinski volilni redi, ki se sklepajo z navadno večino in nikdar ne morejo derogirati zakonu o deželnem volilnem redu, ki je bil sklenjen s kvalificirano večino in za katerega je določena kvalificirana večina ravno zaradi tega, da se zabrani taka zloraba, kakršna se je vršila pri volitvi v gorenjskih mestih.

PODLISTEK.

Vodiški čudeži — trije fajmoštri in en tehant.

Ko je v vodiškem farovžu zamaknjena Johanca potila krvavi pot, se je zaletel tja tudi neki dekan, bivši Savel, sedaj Pavel z namenom, da vpraša kriščeve martre trpečo Johanco, če bo že kaj kmalu korar. Nežno se je nagnil nad trpečo zamaknjeno devico, in razprostrl svoji, od deviških in tercijskih poljubov omehkuženi roki, hoteč jo blagosloviti. S svetim strahom so pričakovali navzoči, v božjo voljo vdani pravoverni katoličani, uspehov blagoslovljajočega dekana. V za navadne slovenske in kranjske zemljane nerazumljivem jeziku ogovori jo s tresočim glasom. Počasi in trudno dvigne „trpeča“ nagubančene trepalnice in upre motni pogled v motne oči dekanove. Navzoči ne vedo ali bi občudovali nadnaravno moč in svetosť dekanovo, s katero je obudil zamaknjeno ter „trpečo“ in jo takoreč prisilil, da reši nepristransko njegovo korarsko vprašanje. Očividno ji je bila ta prerokba, kakor nekaj Pitiji, mučna. Z zaničevalnim nasmehom na brezkrvnih ustnih odgovori komaj slišno, kakor otrok v prvem razredu: l-u-p-u-s. — Takoj po teh, nek pomen izrazujočih črkah, zamakne se zopet v nezavest.

Na dolgem, suhoparnem in izžetem licu dekanovem ni bilo opaziti vidne izpremembe. — Le spodnjo ustnico je pobesil v toliko, da je zakrila polovico brade. Nedaleč od zamaknjene, v bližini dekana, je stal star študent. — Čul je izrek vprašane „trpeče“ in videl podaljšano spodnjo ustnico dekanovo. L-u-p-u-s — „Lupus“ — lupus — to je vendar slovenski: volk. — Ne, ne, že misel sama na sebi, da bi bil gospod dekan volk, je pregrešna. Debelo se je prekrizal študent in jaz mu tudi prav dam, kajti študent ima še vedno vero, da je Bog pravičen sodnik . . .

„Predno kaj nadalje povem,“ je rekel na prižnici neki župnik, „prosim za potrpljenje in pazljivost“.

Predno jaz nadalje povem, kako so drugi občudovalci zamaknjene, razumeli njeno glaskovanje na dekanovo vprašanje, naj povem, da je med fanatičnimi njenimi obiskovalci razširjeno mnenje — dogma bo to šele čez par sto let — da izroči zamaknjena med zamaknjenjem svojo dušo v roke nebeškega očeta in da med tem časom ne more spregovoriti drugih besed, kakor one, katere ji polaga božja Vsemogočnost na otekli jezik, na katerem je videti tedaj zlat križec z znaki Kristusovega trpljenja.

Ker večina njenih obiskovalcev ravnokar omenjeno, versko trdno veruje, moramo tudi mi manj verni, ali z versko slepoto udarjeni prebivalci božje zemlje verovati, in zase in za svojo družino, katere

neomenjen gospodar sem, izjavljam: Verujem, da je zamaknjena „trpeča“ izgovarjala — ko jo je blagoslovljajoči dekan vprašal, kdaj se bo vsedel na korarski stoliček — le tiste črke, katere ji je božja volja in Vsemogočnost stavila na njen, z zlatim križcem obdarovani jezik.

Res mučno je vernemu človeku, kakor sem jaz, verovati razlagi črk zamaknjene. — Kajti verovati, da je zamaknjena po božji inicijativi imenovala bogaboječega dekana „volka“, nasprotuje mojemu trdnemu verskemu prepričanju. Dekan je vendar božji namestnik na zemlji in to volk nikakor ne more biti, še manj verjetno se pa zdi, da bi mogel biti volk božji namestnik na zemlji — tedaj če je dekan božji namestnik ni volk — in če je res volk ni božji namestnik.

Dosedaj sporočil sem samo to, kar sem deloma videl in slišal, pri naslednjem sem bil pa osebno navzoč.

Kakor je nekaj svetnik . . . (ime tega svetnika sem pozabil, ker je že zdavnaj pred menoj umrl) premišljeval čudežno sveto Trojico na morski obali, tako globoko zamišljen premišljeval sem jaz v vodiški gostilni, ob obali precejšne skleda z vročo prežgano juho, nerazumljiv pojem.

Vesel sem pozdravil starega študenta, ki je, najbržje navdahnjen božje milosti, prav razumel glaskovanje „trpeče“. Hitro ulijem polno, za dvoje usta kakšne 16letne Marijine device dovolj veliko žlico maslene čorbe v hraneželna odprta

Pruski kralji imajo pri Potsdamu svoj grad. H temu grajskemu posestvu je hotel Fric Veliki priklopiti posestvo nekega mlinarja — soseda. Mlinar se je branil prodati svoje posestvo. Ko se je kralj pri pogajanju skliceval na svojo moč dvignil je mlinar roko, pokazal proti mestu in rekel z name-nite besede: imamo še sodnike v Berlinu!

S. L. S. je ugrabila napredni stranki mandat gorenjskih mest, mi pravimo ugrabila s tem, da je s pomočjo deželne vlade delala zakonu silo.

Te zmage S. L. S. ni dobila po zmagovitosti svojih načel, ne v lojalnem političnem boju, ampak tako, da je s pomočjo deželne vlade zadavila načelo interesnega zastopstva, da je potom sile eskamotirala najvažnejšo določbo deželnega volilnega reda, ki določa volilce posameznih kurij, da je postavila na glavo določbo, da ima vsak volilec voliti le enkrat in sicer tam, kjer stanuje. Po določbah deželnega volilnega reda ta stranka ni prišla na svoj račun, zato je računala tako, da je dva-krat dve pet. In ker je narodno napredna stranka v deželi danes brezpravna, jo ne tolaži nič drugega nego zavest: še imamo državno sodišče!

POLITIČNI PREGLED.

Notranji in zunanji položaj

je še vedno dokaj nejasen. Državni zbor, ki se je komaj sešel, gre zopet na počitnice, ker ni pričakovati, da reši finančni odsek do Velike noči mali finančni načrt. Vsled tega ne dobi država pričakovanih dohodkov in pragmatika državnih uradnikov je zopet pokopana za to leto. Izključeno pa je s tem tudi saniranje deželnih financ in izboljšanje gmotnega položaja učiteljev.

Tudi zunanji položaj se ni dosti razjasnil. Sicer se mnogo govori o demobilizaciji ob naših mejah, toda zdi se, da še razmere med Rusijo in Avstrijo niso pojasnjene. Zlasti se Avstrija noče ukloniti ruski zahtevi, da demobiliziramo tudi na jugu — v Bosni in Hercegovini. Da se pa vsaj nekoliko pokrije blamaža glede teh neuspešnih pogajanj, in da se vsaj malo pomiri prebivalstvo, je izdalo vojno ministrstvo navodila, kako da se naj izvede delna demobilizacija. Govori se, da odpuste 30.000 rezervistov. Kaj je to v primeri s kakimi 300.000 rezervistov, ki so pod orožjem!

Volilna reforma na Ogrskem.

Ogrski državni zbor obravnava o volilni reformi, ki je taka, da izključuje od volilne pravice ne samo ogrske narodnosti, ampak tudi nižje sloje madjarskega naroda. Edini namen, ki ga zasleduje, je zagotovitev političnega gospodstva madjarskim plemenitašem. Boj, ki ga je napovedovala volilni reformi opozicija in socialna demokracija, se je končal dokaj klaverno. Opozicija se je zadovoljila s protestom v državni zbornici, nakar je tudi vodstvo socialne demokracije odpovedalo splošno stavko. Ako bi se to ne bilo zgodilo, bi gotovo že močila budimpeštanske ulice delavska kri.

Albanski kongres.

V Trstu so te dni zborovali zastopniki albanskega „naroda“, da se pogovore o ustanovitvi samostojne Albanije. Skromni ravno niso bili ti možje v svojih zahtevah. Zahtevali so, kakor so se izražali, na podlagi „zemljepisnih, narodnostnih, zgodovinskih in prosvetnih razmer“ za Albanijo ne

samo Skader in Janino, temveč tudi Kosovo polje. Sploh naj se pridružijo bodoči Albaniji vsi kraji, kjer prebiva vsaj polovica albanskega prebivalstva. Teh možakarjev pri zahtevah prav nič ne moti dejstvo, da so Srbi s potoki krvi osvobodili te kraje izpod turškega jarma, dočim sami Albanci niso v ta namen ganili niti z mezincem. Ciganske krvi niso mogli dostojanstveni zborovalci zatajiti niti na javnem kongresu, kajti koncem vseh koncev so se prav pošteno stopili, da seveda dokažejo, kako kulturna so razna gorska plemena Albancev. Blagoslovila je albanski kongres laška in naša diplomacija, izražajoč po svojih zastopnikih tople simpatije „kulturnim“ Skipetarom!

Mirovna pogajanja.

Med balkanskimi zavezniki in Turčijo zopet posredujejo velesile. Poroča se, da bi se glede mej med Bolgarijo in Turčijo ložje dosegel sporazum, kakor glede odškodnine, ki jo zahtevajo z vso odločnostjo zavezniki v skupnem znesku pol-druge milijarde. Turčija, ki je že itak na robu finančnega propada, se seveda brani. Podpirajo jo Anglija, Francija in Nemčija, ki imajo v turških pokrajinah skupno investirane kake štiri milijarde, med tem ko stoje zaveznikom ob strani baje Rusija in Italija. Kako stališče zavzame v tem vprašanju Avstrija, ki ima i v Turčiji i v Bolgariji finančne interese, še ni jasno.

Janina je padla.

Janina je padla dne 6. marca, ker ni mogla vzdržati silnega naskoka grških čet. General Skutco je korakal na čelu svojih čet v mesto. S padcem Janine je prišlo 22.000 Turkov v vojno ujetništvo.

Jubilej ruske dinastije.

Te dni je preteklo 300 let, odkar vlada mogočno rusko državo današnja ruska dinastija. V hudih stiskah je bila leta 1613 ruska država. Poljaki so zasedli Moskvo ter takorekoč že popolnoma uničili rusko državo. Vendar pa se je konečno Rusom posrečilo premagati Poljake in jih pognati iz Moskve. Nato je izvolil zbor odposlancev celega ruskega naroda za vladarja vseh Rusov Mihaela Feodoroviča iz hiše Romanovov, ki še danes vladajo mogočno Rusijo. Pod to rusko dinastijo se je Rusija mogočno razvijala. Iz majhnih početkov se je razvila država, ki sega dandanes od Baltiškega morja do Tihega morja. Ruski glas vpoštevajo vse velesile. Da je napredovala Rusija v teh letih mogočno tudi na kulturnem polju, o tem pričajo imena Turgenjev, Dostojevski, Tolstoj i. t. d., kojih dela so že skupna last vseh kulturnih narodov. Tudi na gospodarskem polju je Rusija dokaj napredovala. Seveda ta vsestranski napredek ni izključna zasluga ruskih vladarjev, ampak je posledica telesne in duševne moči ruskega naroda. Vendar pa je zgodovinska resnica, da so bili za napredek ruske države nekateri vladarji odločilni. Pomislimo le na Petra Velikega, Katarino II., Nikolaja I., Aleksandra II. Sedanji car Nikolaj II. je proslavil tristoletni jubilej svoje dinastije z raznimi dobrotinami ustanovami — izdal je v ta namen nad 70 milijonov rubljev. Upajmo, da bo imel ta jubilej tudi za našo monarhijo blagodejne posledice, da se napete razmere med državami kmalu ublaže. Prvi vidni znak izboljšanih razmer bi bil odpust rezervistov, ki ga tako željno pričakujejo vsi narodi v monarhiji.

V tem prisede k mizi stara ženica z rožnim vencem v roki. „Kaj imate za jesti,“ — praša suho gostliničarko? „Kuhano vino,“ odvrne ta samozavestno. — „Ali nimate prežgane juhe.“ — „So že vso požrli.“ Na jok seje naredilo ženici in že je odhajala. „Poldrugí dan že nisem nič kuhane jedla in imam samo še šest krajcarjev.“

Videl sem, da ne mara jesti in ne more plačati kuhanega vina. Ponudim ji prežganko.

Stokrat „bohlonaj“ in še nekaj povrhu sem dobil za prežganko, za katero sem plačal pozneje samo 10 starih krajcarjev in si tako poceni spekel jezik in poleg še staro ženico nasitil.

Trikrat je ženica pobožno sklenila vele roke, ko je z veliko slastjo povžila prežganko, v katero je nadrobila črnega kruha. In še sto-in stokratni „Bohlonaj“ sem spravil, misleč: Ko pridem pred nebeška vrata in bo sveti Peter zahteval od mene dobra dela, stresel mu bom pred noge tehle par sto „bohlonaj“ in ni vrag, da bi mi ne odprl vrat. To seveda bo šele po smrti, za enkrat mi je pa več na tem ležeče, da rešim pomen glaskovanja zamaknjene.

„Mati,“ pravim, ali ste bili Vi takrat notri, ko je tisti veliki gospod blagoslovil in nekaj vprašal „trpečo“? „Bila sem bila, pa boljše bi bilo, da bi ne bila; jaz sem zastopila, da je rekla: lump si.“ Britke solze so pritekale žalostni ženici po razoranih licih. „Hudo mi je, žalostna sem, ker verjeti ne morem, da bi rekla svetnica gospodu dekanu: „lump si“. — Začela sem dvomiti in ta

Narodno-gospodarstvo.

Mlekarske zadruge in mlekarne.

Konec.

Ti trije možakarji, hoteč potolažiti razjarjenega gospoda in položaj izboljšati, so po svoji nerodnosti zopet izzvali upor. „Gospod župnik,“ prične župan, „naj ne zamerijo, saj ljudem ni za denar, samo izvedeli bi radi, koliko stane mlekarna in če bo že kmalu plačana, koliko je še dolga na nji. To bi člani samo zaradi tega radi vedeli, da lahko liberalcem zavežejo jezike, ki klatijo okrog, da ima mlekarna 60.000 kron dolga. Njim pa, kajne možakarji, neomejeno zaupamo, in smo hvaležni za mlekarno, ker smo že toliko denarja dobili za mleko, ki bi ga ne bili, če bi ne imeli mlekarn.“ Po teh besedah je bil župnik vidno potolažen, a članom je zrasel greben. Zopet stegne nekdo tam doli pri vratih jezik: „Samo to bi radi vedeli, koliko ima mlekarna še dolga.“ Vsi pogledi se obrnejo vanj in ker je to ugleden možak in dober gospodar iz sosednje vasi, se večina pridruži temu predlogu. Vedno glasneje zahtevajo račun. Se enkrat skuša blagajnik potolažiti člane; toda zastoj! Hočeš nočeš, udati se mora. „Izvedeli bi bili ravnotako danes račune, če bi bili tudi malo manj razgrajali, sedaj pa pazno poslušajte, posebno tisti, ki več govorite, kakor imate govoriti.“

Stavbišče, stavba mlekarnе z visokim dimnikom, ledenico, šupo in drugimi pritliklinami stane K 24.262.71
Mlekarski stroji delniške družbe „ 26.180.30
Montaža „ 1.247.—
Lončarske potrebščine in delo „ 870.—
Napeljava vodovoda „ 642.—
Kovaško delo pri montaži „ 62.—
Vožnja strojev i. t. d. „ 240.—
Nadzorstvo, načrti i. t. d. „ 500.—
Drugi manjši stroški, skupaj „ 481.—
150 30literskih mlekarskih posod z vso opremo à 17 K „ 2.550.—

Skupaj K 57.035.01

Različni vzkliki ogorčenja in začudenja napolnijo dvorano.

„Ne smete pa misliti, da bi obstojala ta svota tudi v resnici,“ spregovori blagajnik. „Naš visoki in velemožni deželni odbor, ki ima, kakor Vam je znano za kmete odprte denarnice, roke in srce, nam je priskočil na pomoč in nam obljubil 45% podpore, to je malo manj kakor polovica navedene svote. Nadalje ima vodstvo mlekarnе v rokah tudi vašo članarino, na katero ste (smehljaje) že gotovo pozabili, ta znaša tudi čez 2500 kron in se od gorenjega zneska odšteje. Upajmo tudi na podporo od strani države in Kranjske hranilnice v Ljubljani. Tudi sem že izkazal na prvem obnem zboru dobička 2300 kron. Tudi ta znesek se odšteje. Kakor razvidite, ni bav-bav tako črn kakršnega kažejo brezverni liberalci, ki so vam samo nevošljivi, ker imate tako lepo in vzorno mlekarno, kakršnih je malo na Kranjskem. Ne poslušajte teh grabežljivih volkov, ker nimajo drugega namena, kakor vas razdvojiti in uničiti vašo cvetočo zadruho. Naša sveta dolžnost pa je, da imamo nemahljivo medsebojno zaupanje ali po domače rečeno: Držimo skupaj kakor hrvaški prešiči! Kar pa se tiče drugih stroškov, za delo, vožnjo, mlekarnjo, strojnika i. t. d. Vam bodem pa pri prilož-

usta, in že sem začutil — kazen za dvom, občutno spečenino na jeziku. Med tem, ko sem s kislim vinom spiral in hladil spečeni jezik, prisede k mizi moj stari znanec Hrvat Marko. To je čuden mož! Vsako jesen privleče tri ali štiri trume buš na Kranjsko, posebno Gorenjsko in jih proda za denar ali brez denarja, samo da jih, kakor sam pravi, proda. Tudi meni je že včasih kakšno upal, seveda samo tako dolgo, dokler ji nisem potegnil kože s hrbta, potem je pa prišel in plačati je bilo treba. Zadnja leta pa nič več ne kupčujeva, ker imam že slabe zobe in po zadržilu moje Mice lažje jem sok kakor meso... Verjamem.

Ravno v času Johančnega zamaknjenja je dobri in verni brat Hrvat pobiral zaostale buše po vodiški občini in fari. Sveto navdušenje in oprostljiva radovednost sta ga privedla na kraj čudežev. Pozabil je na buše in denar in šel gledat po svojem zadržilu nekaj, kar še nikdo ni videl v Vodica, od kar svet stoji. — Ko sem si s prvo četrtinko nekoliko ohladil opečeni jezik, vprašam kar naravnost Hrvata in študenta kako sta razumela prerokovanje „trpeče“. Študent je trdil, da je razumel natančno, prav natančno „Lupus“. — Hrvat je molčal. Vprašam ga v drugo: „E čuješ! Marko, divani, što je kazala ona curica popu! Jesi razumio?“ „Jesam brate!“ „Kaži što!“ „Kazala je popu: lopov si.“ „Nemoj Marko, varaš se; nemože biti pop lopov“. — Marko je skomignil z rameni in utihnil, a jaz sem bil za eno razlago bogatejši.

dvom mi razjeda srce, da ne bom več dolgo živel. Bog bodi milostljiv moji ubogi duši!”

Tudi dvom v mojem srcu se je za eno točko razširil. Boli me le to, ker ne vem komu bi bolj verjel, ali študentu, ali Hrvat, ali stari ženici.

Žalosten sem, ker ne vem, ali je po izreku zamaknjene device dotični dekan volk, lopov ali lump, ali pa mogoče tudi vse skupaj. Bog že ve kaj dela, zato je tudi meni naklonil Mico, ki bo gotovo v kratkem s svojo bistroumnostjo razpršila moreče dvome in razvila, ali je dotični dekan, volk, lopov, lump, mogoče vse skupaj ali pa poštenjak brez primere.

Naslovil sem to pismo: Vodiški čudeži — trije fajmoštri in en tehant. Za danes sem Ti poročal o čudežih in tehantu, prihodnjič bom o fajmoštrih.

Ker ti je moj naslov že znan, zadostuje, da te samo prijazno pozdravim in se podpišem, da veš kdo ti je pisal: Kmet Jur.

Izlet v Egipt.

Popotni in zgodovinsko-kulturni utisi.

Življenje na ladiji.

Ladija, meni domovje!

Brzi parnik „Heluan“ spada med modernejše ladije avstrijskega Lloydja. Redno vsakih 14 dni preskrbuje zvezo Trst-Brindisi-Egipt, drugih 14 dni pa oskrbuje to delo njegov dvojček „Wien“, s katerim sta bila svoječasno zgrajena. Med skrajnima lukama Trst-Aleksandrija vozi 73 ur, odštevši

nosti podal natančen račun. Mleko dobite plačano takoj, ko dobimo denar za poslano mleko.“

V tem prihiti mežnar z naznanilom „da so se pripeljali gospod dekan in da naj gredo brž doli.“ Hitro zmeče blagajnik knjige skupaj in odhajaje pravi: „Rad bi bil še med vami in bi vam rad še marsikaj povedal in pojasnil, pa kakor vidite, me kliče dolžnost, kmalu se zopet vidimo, z Bogom.“

Kakor ovce brez pastirja so ostali zborovalci in glasno komentirali blagajnikove podatke in končno so prišli do zaključka, da so vsega kar pri mlekarji ni in ne bo v redu, krivi liberalci. Tudi predsednik se je za enkrat že oddahnil, za kako dolgo, pokazala nam bo bližnja bodočnost.

Minulo je prvo poslovno leto mlekarne, ker le ni bilo obljubljenih računov in denarja, se je osmelil nek član in naprosil svojega sosedo, ki je sicer liberalac, da mu pomaga sestaviti vsaj približen račun, koliko stane letno poslovanje take mlekarne.

Enoletne obresti od okrogle svote	K 55.000 à 5%	K 2.750—
Mlekar mesečno K 100—		1.200—
Strojnik mesečno K 120—		1.440—
Dovoz mleka 4 vozniki dnevno à 2 K		2.880—
Pomivalka posode dnevno 40 h		182—
Vožnja mleka na kolodvor dnevno à 3 K		540—
Kurjava dnevno K 1.60		576—
Stanovanje za strojnika in mlekarja mesečno skupaj		120—
Svečava		40—
Strojno olje		60—
Vodovodno pristojbino za porabljeno vodo		400—
Pisarniški stroški i. t. d.		100—
Obraba mlekarjskih strojev do uničenja v 25 letih, na leto		1.000—
Popolna obraba mlekarjskih posod v treh letih na leto $\frac{1}{3}$		850—
Kaliranje od 100 l 2 l dnevno od okroglo 700 l = 14 l à 14 h		715—
Kislo mleko — izguba med vožnjo, izhlapevanje pri pasteuriziranju, nepričakovane nezgode od 100 l 2 l		715—
Različne kemikalije za preskušnje mleka — vrvice ali papir za pokrove pri vrčih, plombe, asbestne vrvice, morebitna popravila		100—
Led		200—
Predpisana preskušnja praznega kotla 2krat na leto, dimnikar, metle, pomivalka in še sto in stotere malenkosti, ki stanejo denar in denar		—
700 l mleka à 14 h dnevno K 98—, letno		35.770—
Izkazani stroški		13.868—
		K 49.638—

Izdatki za mleko in poslovanje.

Mlekarja je prodala in doposlala „Mlekarjski zvezi“ v Trst v enem letu 255.500 l, proč kalira 10.220 l. Ostane 245.280 l mleka.

dve uri zamude v Brindisu, torej niti cele 3 dni, kar je za daljavo 1210 milj precejšnja hitrost. Svoječasno sta dosegli imenovani ladji rekord v hitrosti po Sredozemskem morju, zdaj ju pa že prekašajo tujezemski parniki. Ker pa navadni poštni parniki rabijo za enako daljavo 5 dni, uporabljajo hitro vozeči ladji vsi, katerim se mudi ali se ne vozijo radi po morju — in pa tistim, katerim se denar ne smili preveč.

Kajti drag je Lloyd austriaco! Če se pomisli za kako ceno prevažajo parobrodne družbe potnike v daljno Ameriko, — kjer stane vožnja v daljno Kanado samo 160 K in kako poceni prireja Austro-Americana zabavne vožnje, pri katerih so potniki za naravnost neznatno svoto na mokrem in na suhem za 14 dni z vsem preskrbljeni, potem se ni čuditi, da me je kar pretreslo, ko sem čul, da treba plačati za vožnjo sem in tja v II. razredu — skupno 6 dni — znesek okroglo 450 K, dnevno torej nad 70 K. Ker nisem milijonar, ni čudno, da sem, začuvši to „ponudbo“, začasno kar izginil in šel iskat svežega zraka na pomol sv. Karla. Naposled pa, če je človek že v Trstu s trdnim ciljem v Egipt in ne sme zapravljati časa kakor za dobe zlate visokošolske prostosti, ni kazalo drugega, nego udati se v neizprosno usodo. Navsezadnje, čemu bi ne pripomogel bogatim činovnikom imenovane družbe, do trdo prisluženih plač 10 do 15 tisoč K mesečno. Saj reveži izhajajo itak jedva z večmiljonsko letno državno podporo in bi še lakoto trpeli, da jih država razven tega še skrbno ne varuje vsake konkurence. Dalje.

Prevoz mleka po železnici	„	7.358.40
Provizija mlekarjski zvezi 5%	„	2.452.80
Parkratna revizijska vožnja predsednika in blagajnika v Trst in na Sveto Goro, malo darilce mlek. nadzorniku, telegrami, ekspr. pisma, veličnočna darila strojniku in mlekarju, nagrada pomivalki, za par litrov vina pri odborovih sejah	„	—
Prejem za 245.280 l prodanega mleka	„	51.508.80

Obračun

katerega bi bil imel podati blagajnik ob zaključku prvega poslovnega leta, pa ga ni mogel podati, ker ga je klical g. dekan, kateremu pozivu se je tudi moral kot ponižno podrejeni pokoriti.		
Izdatki za od članov zadruga prajeto mleko, skupaj 255.500 l à 14 h	„	35.770—
Poslovni stroški, amortizacija i. t. d. letnih	„	13.868—
Eksport in provizija	„	9.811.20
		Skupaj K 59.449.20

Prejem za prodano mleko Mlekarjski zvezi 245.280 l à 21 h	„	51.508.80
---	---	-----------

Primanjkljaj K 7.940.40

Radi izstopa iz Mlekarjske zveze je bil združni odbor primoran prodajati mleko na svojo pest. O tem smo omenjali že v prejšnjih poglavjih. Ker pa je trgovska znanost predsednika in odbora pod ničlo, ni bilo nekaterim tržaškim mlekarjem, katerih marsikateri je na račun kranjskih zadrugarjev že obogatel, nič lažjega kakor na prav prefrigan način oslepariti. Ker ne maram pozneje enkrat opisati in obrazložiti nekatere take slučaje, omenjam samo, da je imela zadruga v nekaterih mesecih prav občutno denarno izgubo, katero pa še zagrinja tajnstvena megla, zato ostanem za enkrat samo pri dokazu primanjkljaja K 7940.—

Ko bi bili zadrugarji poslušali moža, ki je na prvem občnem zboru priporočal znižanje cene mleku na 10 v liter, bi bila mlekarja lahko koncem prvega poslovnega leta izkazala ogromnim stroškom prebitka K 2279.60.

Ko bi zadruga plačevala mleko samo po 20 vinarjev liter, ubila bi se sama, kajti mleka bi bilo tako malo, da bi z ogromnimi stroški zidana mlekarja morala zopet in zopet izkazati primanjkljaj zaradi nezadostne množine mleka.

Naprej zadruga ne more, ker ji je podtaknjena coklja v obliki dolžnih tisočakov, nazaj ne sme, ker zadaj je prepad, v katerem se brezdomno razbije na drobne kosce če pade vanj — sredi pota, stati v dežju in burji, tudi ne more, tedaj kliče na pomoč, na pomoč, da se razlega še dalje kakor je treba. Toda pomoči ni od nikoder. Duhovni oče, ki je priklical zadrugo v življenje, je odšel med tem, in se je pri odhodu odpovedal vsem združnim dolžnostim in častem, uživati zaslužen plačilo, dobro faro, in da bode zasluženje tem slajše si je preskrbel še mlado kuharico. Blagajnik pa še čaka, da se mu umakne kak prijazen brat v gospodu iz dekanije, ker praznih ravno v trenutku ni mnogo na razpolago.

Ker pa združni voz v burji in dežju ne more čakati sredi pota, a dober svet je menda drag, naj bo dovoljen kratek nasvet kako spraviti pod streho mlekarjo.

Zadruga ima 150 članov, ki imajo 250 deležev. Vsak član naj plača na vsak delež 100 kron, to je 25.000 kron. Ta svota bi zadostovala, da se plača trgovcu 10.000 kron, z ostankom pa 15.000 K se pa članom plača mleko. Na ta način bi ostala ovca cela in volk bi bil sit. Če bi se ta nasvet letno parkrat uporabil, bil bi združni voz kmalu na suhem in na varnem. Ako bi se ta dobrohotni nasvet ne upošteval, pomagala bi morda božja pot na Sveto Goro, ali procesija, mogoče pa že tudi samo goreča molitev. Gotovo je, da je to prva dolžnost. Ako bodo navzlic temu občutili v svojih žepih in denarnicah nekako olajšanje, tolažijo naj se z besedami našega premilostljivega, prevzvišenega gospoda knezoškofa, s katerimi tudi končam. On pravi v pastirskem listu: „Ko boste to prvo dolžnost (molitev) dobro izpolnjevali, blagoslovil bo tudi Bog vašo skrb za časno življenje in blagostanje, pomagaje vam bo, da si dobite vsakdanjega kruha. Bogastva pa tako ni treba, preveč je nevarno. Le z malim bodimo zadovoljni. Pa tudi v tem oziru si pomagajte z združenimi močmi. Dandanes ni rešitve po drugem potu. Zato je prav, ako se snujejo razne zadruga kmetu, delavcu in trgovcu na pomoč. Drago mi je, ko vidim, da duhovniki z besedo in dejanjem pomagajo. Ali ravnajte se, da vam tudi to ne bode v škodo, ker človek je često že tako nespameten, da tudi najboljše naprave more zlorabiti, da so mu potem v kvar, ne pa v korist.“

Na tedenski semenj v Kranju, dne 3. marca 1913 se je prignalo: 175 glav domače govede, — glav bosanske govede, — glav hrvaške govede, 12 telet, 73 prešičev. — Od prignane živine je bilo za mesarja: 80 glav domače govede, — glav bo-

sanske govede, 71 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 88 v za pitane vole, 82—84 v za srednje pitane vole, 78—80 v za nič pitane vole, — v za bosansko (hrvaško) goved, 1 K za teleta, 1 K 22 v za prešiče pitane, — za prešiče za rejo.

Tržne cene

na tedenskem semnju v Kranju, dne 3. fmarca 1913:

Pšenica	100 kg	K 23—
Rž	„	22—
Ječmen	„	20—
Oves	„	21—
Koruza stara	„	21.80
Koruza nova	„	18.50
Ajda	„	24—
Proso	„	21—
Deteljno seme	„	170.180
Fižol ribničan	„	25—
Fižol koks	„	30—
Grah	„	48—
Leča	„	48—
Pšeno	„	30—
Ješprenj	„	28—
Krompir	„	5.80
Mleko 1 l	„	—20
Surovo maslo 1 kg	„	3.50
Maslo 1 „	„	3—
Govedina I.	1 „	1.80
Govedina II.	1 „	1.72
Teletna I.	1 „	2—
Teletna II.	1 „	1.80
Svinjina I.	1 „	2—
Svinjina II.	1 „	1.80
Prekajena svinjina I.	1 kg	2.20
Prekajena svinjina II.	1 „	2—
Slanina I.	1 „	2—
Slanina II.	1 „	1.70
Jajca 7 kom.	„	—40

O vratnih boleznih.

Letošnjo zimo smo imeli kaj nezdravo vreme. Spočetka neprestano deževje, ki mu je sledila neprijetna gorkota, nato malo snega, južni vetrovi, kopnenje, slednjič pa mrzli vetrovi. Umljivo je tedaj, da se je pojavilo nebroj bolezni: tega je pričelo trgati, oni je staknil revmatizem, v vsaki hiši leži, oziroma polega na hripi oboleli, za pečjo kašlja stara mati in napol lajajo otroci, ki so najbolj prepuščeni sami sebi. Vse bi še bilo, da se niso iz teh nadležnosti izcimile tudi kužne bolezni. Iz vseh krajev poročajo, da bolehajo in umirajo otroci na vratnici, a v to poklicani organi se ne ganejo, zdravnikov premalo, ena mesta niti zasedena niso, tako, da so ljudje pripuščeni samim sebi.

Kot nestrokovnjak, a po boleznih izkušen, podajam starišem nekaj navodil, kako naj bi ravnali, da se vratne bolezni omeje.

Pred vsem navajajte svoje otroke, ki so še zdravi, da se navadijo grgrati z mlačno vodo.

Kadar prično težko požirati, naj grgrajo z galunovo vodo ali špiritovim žganjem. S tem se pokončujejo bele lisice, ki se pojavijo okoli malega jezička v goltancu. Kali, ki jih s spiranjem odluščimo, bi provročile razširjenje, zato jih ne pljujte po tleh ali v stranišče, temveč vedno le v posodo, ki smo ji prilili lizola ali lizoforma, (dobiti ga je v lekarnah za 70 vin.). Za silo uporabljajo nekateri tudi lug, kot razkuževalen pripomoček.

Večkrat zatremo na ta način bolezen že v kali. Kot domače zdravilo svetujem prav zanesljivo tudi jesihove vratne obkladke. Na večer se namreč zavre posodico vinskega jesiha, ki vanj namočimo plateno cunjico, jo dobro ožememo ter položimo na vrat, nato pa ves vrat dobro ovijemo s flanelo, da nikjer ne pride zrak do obkladka. To ponavljamo dvakrat na dan.

Ako pa prične otroka boleti glava in postanejo oči motne, je bolezen že zelo razvita. Otroka položi v posteljo, imej usmiljenja ž njim, ne pripusti, da ti ga ugrabi smrt, vsaj je njegovo življenje dražje od živali, — pokličite zdravnika, a ne vodi otroka k njemu!

Vratnica ali difterija je v znanosti dobila svojega krotitelja. Serum, ki ga zdravnik obrizgne otroku pod kožo, prepodi koščeno ženo, ki pri vratih opazuje vaše ravnaje.

Po injekciji — tako imenujejo zdravniki to zdravljenje — otroku takoj odleže. Toda strogo pazite, da se vam ne prehladi in da se preveč ne giblje, kajti serum vpliva na srce, a ne posebno ugodno.

Mnogokrat otroci tudi bledejo in to še celo po injekciji, ker vročina narašča in kri sili v možgane. Ah, koliko noči sem že prejel ob postelji, ko se mi je dete smejalo, pripovedalo smešno zmedene dogodbe, opazovalo v zraku ono, česar jaz nisem videl, prosilo naj je položim v posteljo, ker se glava dotika stropa i. t. d. Storil sem navidezno, kar mi je ukazalo, a rezali so mi noži boleti očetovsko srce.

Kot najuspešnejše hladilo sem vporabljal po kmetu Priznicu iznajdene obkladke. Na čelo sem namreč polagal v ledeni vodi namočene in dobro ožete platnene robce, ki sem jih prav dobro ovil s suho flanelo, tako, da se sparijo na glavi, a zrak ne more do mokrega ovitka. V usta pa sem dajal otroku košček ledu.

Zdravi otroci naj ne pridejo v dotiko z bolnikom, kajti bolezen je zelo nalezljiva.

Da pa se otroci prehlade, ste največ krivi stariši sami, drugi pa imamo prijetno priložnost zanesti kali domov. To se mi je primerilo že dvakrat.

Otroci leže za vročo pečjo, ponoči lete bos na stran iz hiše, posod navadno nimajo v sobi. Zjutraj se slabo ali predobro oblečejo, v šolo odidejo navadno prepozno, da morajo leteti, sicer je g. učitelj nejevoljen, če zamude. Po poti se pregrejejo, vdihavajo pa mrzel zrak in posledica je bolezen v vratu.

Če je pa otrok predobro oblečen, mesto da bi imel vrhno suknjo, ki naj bi jo v sobi odložil, se telo preveč pregreje, na mrazu se toplina zmanjša in brezdomno je, da se pojavi prehlajenje.

Ravnajte se po mojih, po izkušnjah pridobljenih nasvetih, in gotovo je, da se bo omejilo sedanje razširjevanje vratnih bolezní! Oče.

DOPISI.

Loške novice.

Dogodki s špitalskima zvonovoma so sedaj že napol pozabljeni. Radi par do goltanca nabasanih klerikalnih komedijantov je zašumelo ne samo po časopisju ter so se povsod zbijale šale, ampak tudi sodišče je imelo nepotrebne opravke. Sedaj je te komedije konec. Dvomimo pa, da bo naše klerikalce še kedaj srečala pamet, saj se že celi svet iz njih norčuje.

Ti klerikalni prvakarji naj bi še povsod imeli odločilno besedo. Niso za drugo, kakor da obračajo in streljajo kozle, pa bi še radi sitnarili in naprednjakom mašili usta, da bi ne smeli niti potom časopisja ožigospati njihovo brezumno početje. Par najglasnejših kričacev poznamo, katerima svetujemo, da bi svojo skrb obračala v prvi vrsti na to, da pride končno na rotovžu do rednega in pametnega dela.

Poročali ste že, da je deželni zbor razpisal zgradbo nove ceste na kolodvor. Potemtakem je vsaj pričakovati v kratkem izgovitve te ceste, o kateri se je že mnogo pisalo, še več pa govorilo. Že prejšnji občinski odbor je imel nalogo pripravljati vse potrebno za to delo, klerikalni odborniki pa so se vštulili vmes ter zvonili z velikim zvonom in markirali, da bo le njihova zaslug, ako dobimo novo cesto. Nimamo nič proti temu, da cesto dobimo in da bi tudi resnično koristila mestu. Vendar ne smemo prezreti delovanje prejšnjih občinskih odborov, ki so v danih razmerah storili vse, kar je bilo mogoče, pri tem pa skrbeli, da se občinske doklade in druga občinska plačila meščanov niso povikšala. Ali bo to storil tudi sedanji klerikalni odbor? Ne malo radovedni smo, v kakem razmerju z drugimi interesi bo naše mesto prispevalo k stoškom za novo cesto. Svoječasno se je govorilo, da bo mesto dalo samo potrebni kamen iz mestnega kamnoloma, kar je malo verjetno.

Pogreb visokošolca Tinčeta Jenkota iz Lipice, se je vršil minulo nedeljo, 5. t. m. ob veliki udeležbi občinstva. Pokojnik, ki je nenadoma umrl na Dunaju, kjer se je učil zdravilstva, je bil pripeljan na tukajšnje pokopališče. Tu ga je sprejel domači „Sokol“, kateremu se je pridružil tudi kranjski. Oba „Sokola“ sta korakala s svojima praporoma pred krsto od kolodvora do mesta. Od tu se je ob 5. uri popoldne začel pomikati pogreb proti mestnemu pokopališču. Pred kapucini so mu prijatelji pod vodstvom gosp. kranjskega okrajnega sodnika Oskarja Deva, zapeli, takisto na pokopališču. Pogreba se je udeležilo tudi kakih 100 gimnazijcev iz Kranja, spremljani od gg. profesorjev Makso Pirnata, Anton Župana in Frana dr. Mišiča. Za njim žalujejo poleg matere in drugih sorodnikov tudi njegovi mnogobrojni prijatelji, znanci in tovariši. Tudi loški „Sokol“ ga bo močno pogrešal, ker je pokojni Tinče bil eden izmed njegovih najboljših telovadcev, ter je večkrat nastopal na društvenih javnih prireditvah. Lahka mu zemljica!

Jeseniške novice.

Albanske razmere vladajo na Jesenicah. Samo en dokaz, kako izrabljajo klerikalni lačenbergerji neuko ljudstvo. Neki mlad posestnik je prodal parcelo gozda, zvečer pa je šel s svojo ženo v gostilno na „Pošto“, kjer je prav pridno plačeval za pijačo. Ko je bil že vinjen, je odšla njegova žena v družbi s policajem v „Hotel Zaherlin“. Mož je seveda ženo kmalu pogrešil in je odšel domov, kako pa sta se potem z ženo pomenila doma, nam ni znano, pa menda ni bilo hudo, ker sta bila drugi dan zopet skupaj v gostilni. Kmalu za njima pride v gostilno tudi policaj, bivši naprednjak, sedaj hud klerikalce, ki je prejšnji večer dvoril ženi. Mož začne takoj zmerjati svojo ženo in med drugim ji je rekel tudi policijska k... a. To je bil povod, da je policaj napovedal aretacijo. Aretirani se je upiral in branil in je policaj med ruvanjem nekoliko raztrgal bluzo. In sedaj čujte, kako po krščansko se je potem ta stvar poravnala. Kristus je sicer dejal: odpustite, da vam

bode odpuščeno. Pobožni strahovalci Jesenic pa so sklenili drugače, namreč plačaj, saj imaš denar, ko si prodal gozd. In res so prepetnajstili nevednega možakarja, da je plačal 50 kron policaju zato, ker je svojo ženo zmerjal in s tem policaj razžalil. A temu še ni bilo dovolj. Tudi za bluzo je moral plačati 30 kron, dasi je bila poškodba le malenkostna in bluzo policaj še vedno nosi in jo bo še dolgo lahko nosil. Tako judovsko odiranje je bilo končno tudi drugim že preveč in neka gospodična se je javno izrazila, da to vendar ni lepo, da so reveža tako ociganili. Menda se je policaj res sramoval svojih krščanskih del usmiljenja, ker je izjavil gospodični, da bode izročil teh trideset kron otroškemu vrtcu na Jesenicah. Tem potom torej vljudno vprašamo odbor otroškega vrtca ali je dal policaj obljubljeno svoto ali ne, ker na obljube klerikalcev se pač ni mnogo zanesti.

Katoliški teater. Brihtni so gospodje iz ajmohta. Ker vedo, da v javnosti njihovih komedij še pes ne oblaja, zato so se kar sami pohvalili v nedeljskem „Slovcu“ in se obenem seveda obregnili ob tukajšnje gledališko društvo, češ, da je ljudstvo med igro zapustilo dvorano liberalnega gledališča. To je seveda grda laž, ker ajmohtarji hočejo s tem le obrniti pozornost od sebe. Resnici na ljubo moramo povedati, da so v ajmohtarskem domu res ljudje drli od igre. Saj poznate Boltejevega očeta. Ta je vstal sredi igre ter dejal: Ej, bom jaz gledal to žalost, pa poslušal to nerazumljivo jamranje; pišite me v uh, rajši grem spat. Da, gospodje, tako je! Ljudstvo ni več tako slepo, kot si domišljujete in vi bi pač morali vedeti, da „Lurška pastirica“ že davno ni moderna drama, in „Dve materi“ tudi ne najnovejša burka in končno, da Gašperl-teater še ni moderni vzgojevalni in kulturni zavod.

Strah pred vojno. Um se je omračil tovarniškemu delavcu Jakobu Ženu. Imel je vedno skrbi, kaj bo, če se vojska vname. Zadnje čase je kupil tri vreče moke, da bi družina ne trpela pomanjkanja. Delj časa že ni nič drugega mislil, kot samo na vojsko. Najsi je vozil kakršenkoli vlak, on je videl v njem vedno same vojake. V terek popoldan so ga peljali v Ljubljano.

Mladi tatiči. V klerikalni konzum na Savi so se vtihotapili trije dečki, stari od 9 do 12 let v prostor, kjer so shranjene vžigalice. Naložili so si vse žepe, a pri tem jih je zasačil oskrbnik, ki jim je vžigalice odvzel in jim pošteno ušesa navil. Pred nedavnim pa je ravnotam pokradla neka deklica večjo množino razglednic ter jih potem delila tovarišicam. Nek fant pa je ukradel klobaso. Značilno je, da je ravno v bližini Katoliškega doma tako pokvarjena mladina.

Iz Šenčurja. Naš župnik je sicer mož po volji božji in škofovi, da bi bil pa tudi mož po volji in povseči vsem faranom, to pa ni. Pustili smo ga na miru, držali smo se reka: gospoda pusti pri miru, če ti ne bo škodil do smrti, ti bo pa po smrti. Kozolcev gospod Šiška ne preobrača, za to je preveč gentleman in po vedenju bi mu bolje pristojal pariški salon kakor šenčursko župnišče. Včasih se pa mož vendar spozabi in vdari na najnižjo struno. — V nedeljo, dne 2. t. m. popoldne ob 1. uri sta ponesla botra novorojenca h krstu. Župnik je ozmerjal botro, zakaj nosi ob tej uri otroka h krstu, češ da nikoli nima miru in da nikjer niso uradi do dveh odprtí. Na odgovor zavedne botre, da nese otroka h krstu, ko ga ji izroči za krst babica, označil je babico z imenom, s katerim jo bomo odslej Šenčurjani in okoličani nazivali, če se ne bo za ta najnovejši naslov — katerega doseđaj diplomirane babice na Kranjskem še niso imele na svojih diplomah — župniku, če ne drugače, pa vsaj pri okrajnem sodišču, primerno zahvalila. — Stare šavre so le na semnjih poceni naprodaj. Novorojenec je bil slaboten, in ker se je babica bala, da umre brez krsta, je bila njena sveta dolžnost, da izroči dete v naročje matere svete katoliške cerkve, kolikor hitro mogoče, in tudi župniku ne more biti vseeno, če bi moral zapisati v rojstno knjigo rojstvo in smrt brezverca. Naš župnik hoče s tem upeljati uradne ure. Prav ima, ne zamerimo mu, naroči naj pa tudi smrti in rojenicam, da se drže njegovih uradnih ur. — Šenčur je lansko leto pogorel. Sicer ne ves, pač pa je bilo škode do 200.000 K uradne cenjene. Ubogi pogorelci, po dveh slabih letinah občutno tepeni, so z največjo hvaležnostjo sprejemali naklonjene jim darove. Celo naš blagi vladar je priskočil revežem z zdatno podporo na pomoč. Marsikatera goreča molitev je bila narekovana iz hvaležnih src in poslana pred prestol nebeškega očeta za dobrotnike. Izostali pa so do danes znaki zahvale za tiste, ki so pri raznih v ta namen prirejenih cerkvenih darovanjih položili svoje denarne darove na altar z namenom, da ublažijo gorje nesrečnikov, kajti ti darovi, kolikor jih je prejel naš gospod Šiška, da jih razdeli med pogorelce, so še danes po njegovi in božji previdnosti nerazdeljeni. Gospod župnik, ki ima te darove v oskrbi, še do danes ni začutil potrebe, da bi jih razdelil v otrobi namen, v katerega jih je prejel. Čutil je le potrebo, opravičiti se pri „velikonočnem izpraševanju“, da bo denar razdelil spomladi, ko bodo kmetje denar najbolj potrebovali.

Pogorelci so mnenja, da bi sami tudi lahko spravili denar za pomlad; če pa župnik misli, da je denar pri njem najbolj varno hranjen, so radovedni, kje je denar naložen in koliko ga je. — Sv. Gregor, prvi pomladni dan gorenjskih kmetov, je pred durmi, čas, ko po pogorišču in slabi letini oškodovani pogorelci, željno pričakujejo podpore. „Dvakrat da, kdor hitro da“, pravi pregovor, in verujte, da bi bil marsikdo pogorelcev celo zimo zmrzoval brez oken in vrat, če bi se bile vse podpore tako hitro razdelile, kakor so se Vam zaupane. Na vsak način pa Vam priporočamo, da razdelite poverjeni Vam denar preje, kakor bo treba podpisovati glasovnice za občinsko volitev. — Šenčurska mlekarina ima 13.000 dobička — tako sta trdila v nedeljo popoldne pred farovško mlekarino ekonom Joža in devičar Zarnik, samo pozabila sta povedati, ali sta našela trinajst tisočakov v goldinarjih, kronah, groših, fickih, ali po prednji ali zadnji strani. Naj si bo v katerikoli valuti, precejšnja svota je pa le. Ker ima mlekarska zadruga v nedeljo, dne 9. t. m. občni zbor, na katerem bo padlo tudi par praznih udarcev po deroči Savi, saj na vabilih in lepkih to naznanjajo v prav ponižnih črkah, bodo imeli gospodje iz predsedstva lepo priložnost in prijetno dolžnost, odpreti blagajne na stežaj in pokazati častitim zadržnikom onih 13.000. — Le na shod, zadržniki! Videli boste kupček tisočakov, kakoršen v sedanjih, denarja revnih časih, redkokrat pride pred oči.

Iz velesovske občine. Kmalu bo minulo pol stoletja, odkar ni bilo brati dopisov iz naše občine, to pa zato, ker občine nismo imeli. Sele po zaslugi našega g. Brezarja smo dosegli samostojnost. Že je čuti iz poveljniškega mostu klic: „Moštvo na krov!“ Toda Velesovci, sicer pohlevni in ubogljivi verniki nikakor ne marajo zlesti iz svojih kajut na mrzli krov. Le nekateri mlajši in ubogljivejši, ki bi se radi učili plezanja po spolzkih jadernikih, zbirajo se okrog poveljnika. Starejši mornarji pa, ki so v svoji naporni službi že parkrat menjali opravo in barvo, stikajo glave skupaj. To je opazil tudi ljuti „aga“ zato „mrko gleda“ in bi se rad iznebil hudiča, katerega je pricopal, zdaj ga pa ukrotiti ne more. Posebno ona krotka ovčica, ki je toliko let pohlevno zobala iz njegovih rok, spreminja se zopet v deročega volka, ki bi najrajši vsakega farja, katerega sreča, požrl, samo da bi bil eden manj. Kositrni mož se je tudi jel obračati po burji, kar mu očitno dobro dene. Iz tega je razvidno, da je naša ravnokar v morje spuščena jadralnica v nevarnosti, da se potopi. Ker nam je mnogo na tem ležeče, da pristane barčica v varnem zalivu, poročali bomo med tem, ko se bo zibala na odprtem morju, ali bo vlekel ugoden ali neugoden veter.

Iz Mavčič. Mavčičkega župana samooblast je tako velika, da dá danes po pravilno izvršenem komisijonelnem ogledu stavbeno dovoljenje za neko dozidavo. Kasneje pa dobi dotičnik od županstva pismo prepoved, da ne sme dozidave izvršiti. Povod tej prepovedi je tožba proti županu radi razžaljenja časti, ki jo je naperil dotičnik proti njemu. — Občani, varujte se županove zamere, četudi koga izmed vas obrekuje, le lepo potrpite, drugače se Vam bo slabo godilo. Toliko v svarilo, da se klerikalni kapaciteti ne bo nihče zameril. Prihodnjič kaj več.

Šmartno ob Dreti. Tudi mi imamo tukaj od nas mnogo poročati širnemu svetu. Osebito pa v take liste, ki se bore za demokratična načela, ki imajo prostorček tudi za delavca-trpina. In teh je pri nas mnogo. Kdo pa je imel od nas čas, da bi si trgal 7 let hlače po šolskih klopeh. Pa naši tukajšnji študiranci niso mnogo profitirali. Surovi so in ubogo delavsko paro trpinčijo, kar morejo. Tolažimo se pa s svetopisenskim izrekom, da je ubogim blagor in nebeško kraljestvo. Boljše bi pač bilo, ko bi ga tudi mi že na tem svetu imeli, pa nebesa na zemlji so menda samo za bogataše. Zato pa ne preostaja drugzega, kakor da si pomagamo sami. Zbudite se, zaspanci, ki veste kaj vas teži! Čitajte napredne časopise in nabirajte novih naročnikov zanje. Mirno in trezno delajmo tako za vedno večjo naobrazbo ljudstva in gotovo napoči tudi nam boljši čas. Zatorej bodi pozdravljena gorenjska „Sava“. Neustrašeno naprej v boj! Zadrecki.

Slovo slovenskih visokošolcev od † Tine Jenka.

Pretekla sobota, 1. sušca, je bil za slovenske visokošolce tako tragičen dan, kakršnega za časa svojega bivanja na Dunaju nismo še doživeli. Poslavljali smo se za vedno od enega najljubših in najsimpatičnejših tovarišev — od Tinče Jenka. Kdor od nas ga je poznal, mu je zaplakalo srce ob vesti o njegovi prerani smrti. Priča temu je bila izredno velika udeležba od strani vsega slovenskega dunajskega dijaštva pri slovesu.

Potrli smo se zbrali v soboto popoldne v kapeli dunajske bolnice, da mu izkažemo zadnjo čast. Duhovnik je opravil cerkveni obred, nato pa je visokošolski oktet zapel veličastno žalostinko „Nad zvezdami“. Kako prirsčno je vrela pesem iz grl njegovih tovarišev, kako pretresljivo je učinkovala

na zbrane. Kako bi tudi ne, saj smo le predobro čutili, od koga se poslavljamo! Kot starejšina in zastopnik društva „Mahan“, katerega odbornik je bil pokojnik, se je poslovil od njega g. dr. Matko, ki je v pretresljivem govoru omenjal, kako tragično, brez slovesa je ostavil pokojni tovariš svojo rodino in svoje tovariše. Omenjal ga je kot dragega tovariša, vzornega visokošolca in žaloval nad občutno izgubo, ki je zadela njegovo rodino, mlado društvo „Mahan“ in vse njegove tovariše, ter mu želel sladkega počitka v domači zemlji. V toplih besedah se je spominjal nato v imenu vseh tovarišev dragega rajnika cand. jur. g. Stanko Sajovic: „Omnes eodem cogimur, omnium versatur urna serius ocuis,“ tako je zaklical sošolec in ožji prijatelj umrlega tovariša, ko je čul pretresljivo vest o njegovi prerani smrti. Res prerano, mnogo prerano Ti je prerezala kruta Parka nit Tvojega cvetočega življenja; življenja, polnega vzvišenih, čistih in plemenitih idealov in stremljenj, življenja, ki bi lahko še toliko koristilo domovini, življenja, nad katerega izgubo žalujemo vsi, ki smo Te poznali. Izredno drag tovariš si nam bil; čist, kremenit in odkrit značaj, in kar Te je najbolj dičilo — neumoren in nesebičen delavec na sokolskem polju. Temu delu, ki Ti je deloma zasejalo kal smrti v Tvoje mlado življenje, si žrtvoval zadnje tedne, dneve in ure, zadnje moči svojega življenja. A ni Ti bilo usojeno, gledati uspehe Tvojega tako srečno započete delo. Tembolj bomo vedeli ceniti Tvoje zasluge in se skušali ravnati po Tvojem vzgledu. Šele pred kakimi tremi tedni si se vrnil iz domovine; gledal si domače kraje, domače planine, svojo rodno zemljo, ki Ti sedaj ne more dati drugega nego grob — preran grob. Morda si slutil, da jo gledaš zadnjikrat, pa to Te ni oviralo. Poln novih načrtov si se vrnil med nas, da nadaljuješ započeto delo, a kruta usoda Te je izrgala iz naših prijateljskih vrst. Ni Ti zatisnila oči mati, ne sestra ali brat, niti prijatelju ni bilo mogoče stati ob Tvoji smrtni postelji; med tujci si umrl. Zopet Te popeljejo v domovino, a ne boš je zrl več, pripravila Ti je samo zadnje ležišče, zagrnila Te bo s črno odejo, pod katero sladko spi svoje nezdravno spanje! Kot Vesnjan Ti kličem zadnji vesnjanski pozdrav! Mi, tovariši ga ohranimo v najdražjem spominu. Tebi pa, dragi Tine, kličem poslednjič — z Bogom!“

Turobno in mehko so objeli akordi žalostinke „Blagor mu“ žalujoče prijatelje. Nemo smo zrl v krsto, ki nam je izginjala izpred oči, ki nam je odpeljala najdražjega tovariša. Tihi in resni smo se razšli. Žalostna je bila prijateljska dolžnost, ki smo jo vršili. Presrečno pa je bilo naše slovo; pokazalo je, kako se poslavlja dijak od tovariša-dijaka, ki ga je ljubil in spoštoval obenem. Ne bo nam ga mogoče pozabiti; vsem, ki so ga poznali, ostani v trajnem spominu!

Ne čuješ me več, prijatelj, a še enkrat Ti kličem: Spavaj sladko, dragi Tinče!

DNEVNE VESTI.

Monsignore Tomo Zupan. Dne 14. t. m. obhaja petdesetletnico svojega mašništva monsignore Tomo Zupan. Rodil se je 21. dec. 1859 v Smokuču. V Ljubljani je pohajal v normalko in gimnazijo, katero je dovršil z odličnim uspehom. V mašnika je bil posvečen 14. marca 1863, ter postal prefekt v Alojzijevišču in suplent na gimnaziji v Ljubljani. Od l. 1868—1879 je deloval kot katehet na nižji gimnaziji v Kranju, nato pa je prišel zopet na ljubljansko gimnazijo. S šolskim letom 1904/5 je stopil v zasluženi pokoj po 41 letnem zvestem službovanju v šoli. L. 1881 je postal vodja Alojzijevišča, leto pozneje je član deželne šolskega sveta; l. 1886 so ga pa izvolili za prvomestnika Družbe sv. Cirila in Metoda, kateri je načeloval nad 20 let. Od l. 1885—1891 je deloval v občinskem odboru mesta Ljubljane. Zgodaj se je oglasil na slovstvenem polju. Sodeloval je pri Vodnikovem Albumu (1859), pisal pridige za Einspielerjev list „Slovenski prijatelj“, objavljaj članke v „Zgodnji Danici“, katero je zadnja leta celo urejeval; za izvestje gimnazije v Kranju je sestavil dva zanimiva zgodovinska spisa „Cerkve sv. Klemena in sv. Ingenuina in Albinina“, 1871, in „Črtice iz življenja dveh kranjskih rojakov“, 1874. V ljubljanskem Zvonu je s pesniškim zanosom popisal Prešernovo mladost. Za knjižnico Družbe sv. Cirila in Metoda je sestavil navdušen slavnosten spis „Naš cesar Franc Josip I.“ L. 1905 je izdal svoje krasne „Propovedi“. Kot pisatelj se Zupan odlikuje po markantnem slogu. Kot dolgoletni učitelj je mladino vsikdar vnel za vse lepo in blago ter neil v njej do-

movinsko ljubezen. Kot predsednik Družbe sv. Cirila in Metoda si je pridobil velikih zaslug za razvoj slovenskega šolstva. Kot vnet častilec Prešernov nam je pojasnil marsikatero stvar iz njegovega življenja in delovanja in ustanovil na svojem domu na Okroglem naravnost „Prešernov muzej“. Tega odličnega moža je škof dr. Jan. Zlatoust Pogačar leta 1882. imenoval za pravega konzistorialnega svetnika, papež Leon XIII. mu je podelil l. 1899. čast svojega tajnega komornika z naslovom monsignore in cesar ga je odlikoval s Franc-Jozefovim viteškim redom. Naša želja je, da nam Bog monsignora Zupana ohrani še mnogo let čilega in zdravega, da nam pokloni še dve knjigi, kateri smatra za svojo življensko nalogo — namreč životopis blagega škofa Pogačarja in životopis pesnika Prešerna.

Osobna vest. Prestavljen je c. kr. okr. komisar v Kranju g. Henrik Steska k namestništvu v Trst.

Prisleparjen deželnozborski mandat. Pri nadomestni deželnozborski volitvi za mestno skupino Tržič-Radovljica-Kamnik, ki se je vršila minoli torek, je dobil napredni kandidat c. kr. notar Matija Marinček v Tržiču 66, v Radovljici 38, v Kamniku 96, tedaj skupaj 200 glasov in klerikalni kandidat dr. Vinko Gregorič v Tržiču 76, v Radovljici 71, v Kamniku 215, torej 362 glasov. Leta 1908. je bil izvoljen v tem volilnem okraju dr. Janko Vilfan z 202 glasovi proti klerikalcu Otonu pl. Deteli, ki je ostal v manjšini s 163 glasovi. Ako primerjamo te številke, pridemo do zaključka, da se razmerje po zakonu upravičenih, pravih meščanskih volilcev v tej volilni skupini od l. 1908. bistveno ni izpremenilo in da bi bil tudi to pot brez dvoma prodril napredni kandidat, da niso klerikalci na sleparski način potvorili volilne imenike in v nasprotju z jasnimi določbami deželnozborskega volilnega reda vpisali med meščanske volilce kakih 200 neupravičenih kmetskih volilcev. Posebno na debelo se je „delalo“ v Kamniku, kjer se je ob izdatno hujši volilni borbi leta 1908. oddalo 168 veljavnih glasov, letos pa nič manj kakor 311! Le z goljufijo in drznim zakonolomstvom je prisleparila tržiško-radovljiško-kamniški mestni mandat S. L. S., ki se sedaj šopiri po svojih glasilih, kakor da je izvojevala bogsigavedi kako slavno in častno zmago! Stranka, ki tako rada tolče na svoj boben, kakor da ima za seboj vse sloje v deželi, mora stati na šimentano trhljih nogah, ako je morala seči po tako nasilnih sredstvih, da je, četudi le za nekaj časa, oropala gorenjsko meščanstvo po zakonih zajamčenega mandata. Vsaka stranka, čije moč temelji le na nasilstvu in vladni pomoči, se prej ali slej zdrobi v prah. Klerikalci naj se ne vesele preveč trenutnega vspeha. Če je še kaj pravice v naši stari Avstriji, bomo čez leto osorej volili v deželni zbor po veljavnih zakonih in ne na podlagi potvorjenih volilnih imenikov.

Razmere pri okrajni bolniški blagajni v Kranju ne dajo spati „Gorenčevemu“ uredniku. Ker na dražbi kupljeno glasilce kranjskega farovža nima nikakega gradiva in tvori res le šamo za en groš papirja, kakor se je samo izrazilo, vtika svoj nečedni nos v bolniško blagajno, katera je glasom uradnih potrdil ena najvzornejših na jugu naše monarhije. Seveda simulantov ne podpira in dvomimo, da bi to delala tudi novoustanovljena klerikalno-obrtniška blagajna. V predzadnjih dveh številkah mašili so „Gorenčevi“ uredniki svoje predale z zadevo nekega M. T., katerem se je menda godila grozna krivica, ker se mu ni izplačalo bolniščinina brez bolniškega lista, cesar blagajna niti storiti ne sme! V zadnji številki porabiti so pa morali za mašilo celo nočno posodo. Res prizor za Bogove! Gorenčevi uredniki z nočno posodo in kot častno spremstvo načelništvu klerikalne blagajne. Kajti le v svrhu, da bi pridobili kaline za klerikalno blagajno se napada vzorno okrajno bolniško blagajno. Sicer so prav redki ti kalini, ki nasedajo na klerikalni lim in k tej klerikalni blagajni niso pristopili niti vsi delodajalci, katerih imena so vtihotapili v pravila. Ako misli načelništvu te posili obrtniške blagajne, da bode s takimi napadi prišlo na zeleno vejico, prosto jim; dvomimo pa, da bi bili taki napadi v korist institucije bolniških blagajn.

Pirčeve sanje. Ženjalni politik, ki je pri „Gorenjcu“ prevzel vodilno ulogo, je pod večerajšnji svoj umotvor „Sanje na rotovžu“ pozabil postaviti svojo običajno šifro „M“. No, po dlaki, katero je pustil v „Gorenčevih“ pedalih, ni bilo težko sklepati na duhovitega avtorja. Pod navedenim zaglavjem popisuje uprav dramatski ter na dolgo in široko sanje, ki so baje mučile poslanca Pirca od sobote na nedeljo. Toda prebujna fantazija je speljala pisca na polje pretiravanj. Na celi, dobro poldrugo koleno obsezajoči storiji, ni družega resnice, kakor da se je Pircu res prikazal v sanjah „velikanski pes, ki se je renčé postavil na zadnji nogi in iz slinastega gobca so se mu pokazali svetli beli zobje“. Ni pa res, da se je Pirc, „ki sicer ni strahopeten, zelo ustrašil“. Nasprotno, korajžen kakor je, je takoj segel z roko skozi „slinasti gobec“ v goltanec in izvlekel mrcini iz žrela slinastega predzadnjega — „Gorenjca“. Po tej operaciji je beštiji takoj odleglo, „velikanski pes je bolj in bolj skupaj lezel“ začel je bevskati, spremljal se je polagoma v ponižnega kužka in za las je bil podoben „Gorenčevemu“ obrtniku, ki samo laja, pa ničesar ne pove. Ko se je Pirc kot skrben mestni oče še prepričal, da ima nedolžni psiček tudi pasjo znamko z vrezano črko „M“, je pustil cukca lajati naprej, prevrgel se je v postelji na drugo stran in spal je spanje pravičnega do belega dne.

Popravek. Z ozirom na bojazen, izraženo v „Gorenjcu“, da se namerava spomenik sv. Janeza Nepomuka postaviti v Lajhu, smo pooblaščenim izjaviti, da je ta vest brez vsake stvarne podlage. V tem pogledu je za lokalne potrebe v Lajhu že zadostno skrbnjeno, kajti ondi se že nahaja prav lepo znamenje Kristusa na križu. Pač je pa novi posestnik v Lajhu pripravljen, izpopolniti to znamenje na ta način, da bo postavil na vsako stran razpela po en križ za desnega in levega razbojnika. Nastane le vprašanje, kje dobiti pripravnih tolovajev? Pri splošno znani vnetosti kranjskih klerikalcev nikakor ne dvomimo, da se bo med njimi našel kak spokorjen grešnik, ki se bo prostovoljno ponudil za desnega „šoharja“, da bo tako, na ta ne več navaden način še pred časom prišel v paradiž. Težje bo seveda dobiti pripravnega kandidata za levi križ. Pa naj bo že, kakor hoče, vsekako se bo to mesto rezerviralo za osebo, ki je v Kranju po svojih svojstvih v prvi vrsti poklicana, prevzeti ulogo zakrknjenega grešnika. Dokler pa to mesto ni oddano, prosimo g. dekana, ki je čuvar javnih znamenj v Kranju, da se ne izogiba preveč nove kalvarije, kadar bo tod mimo hodil na farovško loko.

Za en groš vojske! Včerajšnji „Gorenjec“ je osrečil svoje bralce s sledečo duhovito smešnico: Stara ženica je v štacuni, kjer prodajajo „Gorenjca“, nakupila vsakovrstnih potrebščin. Se „Gorenjca“ bi rada, pa je ime pozabila, ali brihtna glavica si zna pomagati. Pokliče gospodarja in mu zaupno na uho pove: „Dajte mi še za en groš tistega papirja, ki je vojna v njem.“

Izvirna poročila prinaša vsekakor na dražbi kupljeno glasilce našega farovža, „Gorenjec“. V št. 7. smo poročali o učiteljskih imenovanjih, pri čemur pa se nam je vtihotapil tiskarski škrat, kar smo tudi v št. 8. popravili. Pa glej ga spaka! Urednikom pri „Gorenjcu“ se je v št. 8. vrnil ravno tak tiskarski škrat, kakor nam, kajti poročilo o učiteljskih imenovanjih je ravno tako izverženo, kakor naše, kratko povedano, poročilo v „Gorenjcu“ je iz našega lista „preplonkano“. Pričakovali smo, da bo zadnji „Gorenjec“ preplonkal tudi naš popravek v št. 8., pa pričakovali smo ga zastoj. Urednikom „Gorenjca“ bi svetovali, da naj raje vzamejo v roke uradni list in naj se o učiteljskih imenovanjih sami sestavljajo poročila.

Obrtnikom na pomoč! To je klic, ki se zadnje čase razlega po dičnem glasilu iz farovškega dvorišča. Kako pa se ta klic tolmači v praksi, nam kaže sledeči slučaj: Prav visok dostojanstvenik v Obrtni zadrugi si pustil sobe poslikat. Ker pa je nadvse vnet za blagor naših obrtnikov, je začel kar pri najmlajših. Najel si je dva pomočnika, ki sta bila ravnokar šele prosta, da mu z rafaelsko umetnostjo slikata sobe. Da omenjena dva pomočnika nimata obrtnega dovoljenja, je ob sebi razumljivo. Da, da, kup fraz in špekulacija na neumnost, je še vedno največ nesla. Pa, če se tukaj niste malo zašpekulirali?!

Vladina skrb za bolgarske sirote. Pred časom so prinesli češki listi „poslano“, v katerem se obračata bolgarski princezinja Evdoksija in Nadežda do čeških otrok s prošnjo, naj bi jima s svojimi darovi pripomogli ustanoviti sirotišnico za tiste sirote, katere so zgubile v sedanji vojni svoje roditelje. Notranje ministrstvo je izdalo takoj ukaz na posamezna šolska vodstva, da se to ne sme vršiti v šoli. — Radovedni smo, če so dobila tak ukaz tudi nemška šolska vodstva. Sploh pa ve učiteljstvo brez tega ukaza, da je prepovedno vsako nabiranje denarja v šoli po šolskih otrocih.

Trgovci, peki!

Drože (kvas) iz odlikovane slovenske tovarne drož **Makso Zaloker, Ljubljana Kranjski nasip št. 26**, so dosegle dosedaj povsod najboljši sloves. Naročajte pri narodni tvrdki, ki vam postreže po konkurenčnih cenah.

Dramatični odsek Narodne čitalnice v Kranju priredi danes zvečer, to je dne 8. t. m. ob pol 9. uri v svojih prostorih gledališko predstavo in sicer se bo igrala Raupachova gluma v dveh dejanjih: „Župan v omari“ in Trieschova enodejanka: „V medenih dneh“. Župana v omari je g. Ant. Verovšek predelal za slovenski oder. Že ime Verovšek nam jamči, da je igra prepojena z onim svežim kmetskim humorjen, ki vzbuja vedno ogromno smeha. Jako ljubka je tudi enodejanka „V medenih dneh“. Upati je torej na obilen obisk kranjskega občinstva. Vstopnina je navadna. Jutri, v nedeljo se ponovita predstavi ob 7. uri zvečer pri nižini vstopnini.

Rijavec—Trost. Koncert, ki ga priredita dne 11. t. m. v sokolski dvorani v Kranju virtuoz na klavirju g. Anton Trost in najboljši tenorist na dunajskem konservatoriju, g. Josip Rijavec, nam obeta poseben užitek. Oba visoko naobrazena glasbenika pripadata, po vspredu soditi, najmodernejši glasbeni struji, ki je od časa Hugo Wolfa naprej z najbogatejšo harmonijo in blestečo tehniko osvežila glasbeno obliko. Pravnik, Lajovic in dr. Krek, ti predstavitelji slovenske glasbene moderne, so zastopani s svojimi najboljšimi deli. Vsi slikajo povečano stopnjo strasti, napeljavajo črto bolesti visoko navzgor, toda poslušajo godbo, ki jo nosijo v srcu. Veselega srca in z gigantskimi koraki hiti za njimi Adamič, najplodovitejši slovenski skladatelj. Pesmi „Pod tvojim oknom Berta“ in „Večer“ komponiral je nalašč za ta koncert. Trost si je izbral dve skladbi največjih klavirskih mojstrov, skladbi silnih težkoč, ki zahtevati navišjo virtuoznost. Po dolgem odmoru nastopi pod vodstvom g. Šmigovca moški zbor kranjske čitalnice z dvema razposajenima zboroma, ki se doslej še nista proizvajala. Plemenit namen je napotil Trosta in Rijavca k prireditvi tega koncerta. Pomagati hočeta z denarno podporo trem slovenskim konservatoristom, da zamorejo nadaljevati svoje študije. Zato prihitite meščani iz vseh gorenjskih mest k temu glasbenemu slavju, da posvedočite, da je ta apel na vaša srca našel globok odmev.

Koncert priredita v torek, dne 11. sušca 1913, v sokolski dvorani v Kranju Anton Trost (pianist) profeso na „Glasbeni Matici“ v Ljubljani in Josip Rijavec (tenorist) gojenec na dunajskem konservatoriju, s sodelovanjem moškega zbor „Narodne čitalnice v Kranju“. Vspored: 1. E. Adamič: „Pesem o beli hišici“, moški zbor. 2. E. Adamič: a) „Pod tvojim oknom Berta“, b) „Večer“; J. Ravnik: a) „Vasovalec“, b) „Hrepenenje“; dr. G. Krek: a) „Misli“, b) Tam zunaj na sneg“, solospevi s spremljevanjem na klavirju. 3. Chopin: „Cis mol scherzo“, klavir. 4. Lajovic: a) „Cveti, cveti...“, b) „Svetla noč...“, c) „O, da deklči...“, d) „Jaz pa vem...“, e) „Serenada“, solospevi s spremljevanjem na klavirju. 5. F. Liszt: „Peštanski karneval“, klavir. 6. a) G. Verdi: „Aria iz Aïde“, b) R. Puccini: „Aria iz Bohème“, slavospeva s spremljevanjem klavirja. 7. O. Dev: „Še ena“, moški zbor. — Začetek točno ob 8. uri zvečer. — Vstopnina: Sedeži prvih treh vrst po 2 K, drugi sedeži po 1 K, stojišča 60 vin., za dijake 30 vin. Vstopnice se dobijo v predprodaji v trgovini g. Ferd. Sajovica v Kranju. Ker je čisti dohodek namenjen trem slovenskim konservatoristom in svrhu nadaljevanja študij, se preplačila hvaležno sprejemajo.

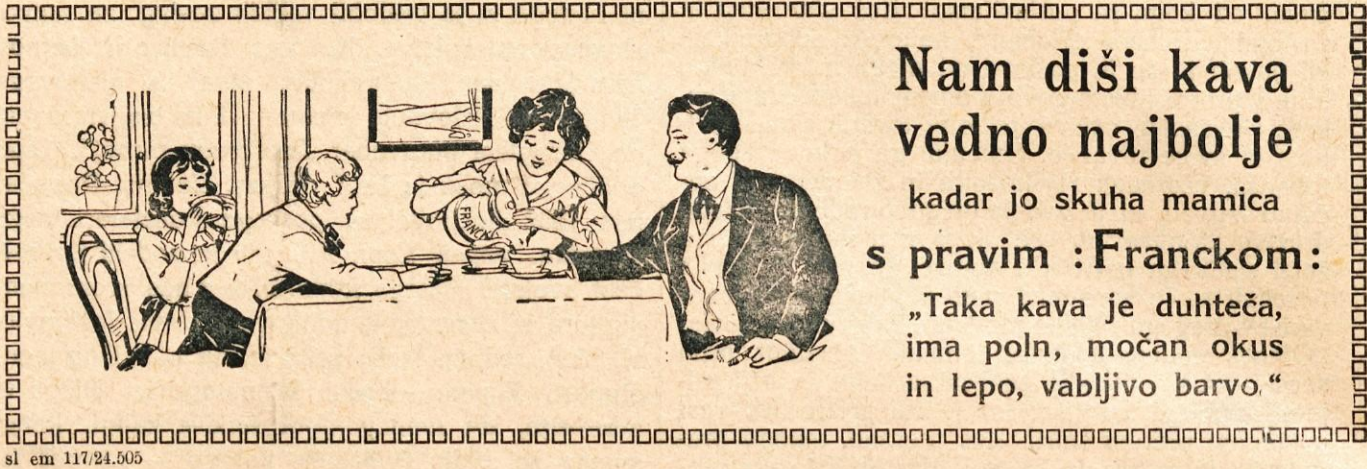
Nov odvetnik v Radovljici. Odvetnik dr. Igo Janc se je preselil s svojo pisarno iz Postojne v Radovljico, kjer je prevzel pisarno pokojnega dr. J. Vilfana v posojilniški hiši.

Ljudska knjižnica Narodne čitalnice v Kranju je poslovala meseca februarja v osmih urah. Izposodilo se je 198 obiskovalcem 605 knjig. Knjige se izposojujejo vsako nedeljo od 11. do 12. ure dop. in vsako sredo od pol 8. do pol 9. ure zvečer. Vstop v knjižnico ima vsakdo.

50-letnico slovenskega sokolstva proslavi Gorenjska sokolska župa s slavnostno akademijo, ki se vrši v nedeljo, 6. aprila. Podrobnejše podatke o tej prireditvi, na kateri bo sodeloval poleg tamburaških zborov gorenjskih sokolskih društev tudi moški zbor Narodne čitalnice v Kranju, prinesemo v prihodnji številki; danes pa že opozarjamo vse prijatelje sokolstva na to važno prireditev, ki obeta biti poleg tega tudi jako zabavna.

Odsek gostilničarjev v Kranju, ki ima namen pogajati se za znižanje cene mesa, je imel svojo prvo sejo dne 3. t. m. ob 3. uri popoldne v gostilni L. Rebolja. Že pri tej seji se je dosegel delni uspeh. Nek tukajšnji mesar se je že zavezal, prodajati odslej meso po 1.64 K kg. Vendar pa se misli odbor še nadalje pogajati, ker upa doseči še znatno znižanje mesnih cen.

Javni telovadni nastop priredi telovadno društvo „Sokol“ z ženskim oddelkom, v soboto, dne 15. t. m. Ti notranji nastopi so vedno vzbujali zanimanje kranjskega naprednega občinstva, ker najlepše pokažejo napredek in pa uspehe sokolskega dela. Pri sobotnem nastopu nastopijo telovadke z vajami s kiji in s težkimi, toda jako krasnimi prostimi vajami za Ljubljano. Članstvo pa nastopi poleg ljubljanskih prostih vaj s takozvano šolsko telovadbo v treh vrstah. Bistvo šolske telovadbe ni, kazati dovršene in težke vaje, temveč ji pripada naloga, pokazati kako stopnjevale

Nam diši kava vedno najbolje kadar jo skuha mamica s pravim : Franckom : „Taka kava je duhteča, ima poln, močan okus in lepo, vabljivo barvo.“

sl em 117/24.505

napreduje telovadba od vrste do vrste. Tretja vrsta dela lahke, začetne vaje, druga dovršene, prva pa vrhunške. In vendar bo oko poznavalca lahko našlo v teh različnih vajah neko enotnost, metodičen načrt. Ni dvoma, da se bo napredno občinstvo v polnem številu udeležilo tega nastopa, ki bo vsakemu nudil užitek, telovadcem pa služil v vzpodbudo pri njih bodočem delu. — Začetek točno ob pol 9. uri zvečer. Prostovoljni prispevki se pobirajo v korist zletnega sklada.

Iz Kokrice. Radovednež vpraša slavno okr. glavarstvo v Kranju, kako je z gostilničarskimi pravicami g. Iv. Podlesnika na Kokrici? Kakor je tukaj splošno znano, je prodal prejšnji lastnik gosp. Luka Kmet svojo gostilno Podlesniku. Kakor pa se nam je pred cerkvijo razglasilo, se pravice za gostilne ne morejo prodati, proda se lahko le poslopje, pravice pa mora iskati naslednik sam. Povpraševal sem že pri različnih občinskih možeh, kdaj so dovolili Podlesniku gostilno, pa vsak mi zatrjuje, da se o tem pri občinskih sejah niso še nikdar posvetovali. Če je to res, kako je potem prišel Podlesnik do gostilničarskih pravic? Ker se širijo tako različne govorice in se ugiba to in ono, bilo bi gotovo umestno, da se stvar pojasni.

Iz Žirovnice se nam poroča: Zapustila nas je gdč. I. Kappelle, bivša poštarica v Žirovnici, stopivša po 40-letni naporni službi v zasluženi pokoj. Dolžnost nas veže, da se javno poslovimo od nje, ne samo vestne, ljubeznjive in nenavadno postrežljive uradnice, temveč kot vzor-zene, kajti bila je ena izmed onih redkih narodnjakinj, ki jih danes tako pogrešamo v javnem življenju. Vsakdo, kdorkoli je z njo občeval, — jo je moral spoštovati. Njena izredna duhovitost je nemalokrat pripomogla do izvrstne zabave. Poleg tega sledila je vedno s paznim očesom vsem političnim pojavom, tičočih se posebno domačih razmer. Nad 9 let nam je bila ljubka družabnica, in kakor težko pogrešamo njeno odsotnost, tako ji želimo kar najpristrčneje še mnogo mnogo radostnih uric, ker smo prepričani, da nam tudi ona ohrani trajen spomin na lepe in vesele prošle dni!

Gozdni požar. Iz Železnikov se nam poroča, da so imeli v bližini trga 2. t. m. gozdni požar, ki je napravil precej škode, vničil okoli 500 m² zemljišča in nad 400 mladih mecesnov in smrek, ki so bile nasajene že približno pred 15. leti. Ogenj je po neprevidnosti zanetil krojaški učenc, ki je zapalil svalčico, gorečo užigalico pa vrgel v suho travo. Le takojšnji pomoči tržanov se je zahvaliti, da se je ogenj pogasil kmalu po izbruhu in ni postal za trg sam vsodepolen.

Gostilna „TRIGLAV“ v Kranju

Savsko predmestje št. 10 se odda v najem.

Natančnejša pojasnila daje valjični mlin Vinko Majdič v Kranju. 49

Proda se iz proste roke ceno hišica

z velikim sadnim in sočivnim vrtom, oddaljena samo kakih 20 korakov od cerkve in tričetrt ure iz Kranja.

Opremljena je z vsemi potrebnimi mobilijami ter bi bila osobito pripravna za vsakega podjetnika ali penzionista. Hišica ima krasno lego pod Grin-tovcem. Pripravna bi bila tudi za letovišče.

Vprašanja na upravništvo „Save“ v Kranju.

Puch-Styria kolesi

so najboljši in najtrpežnejši. To so dokazale izkušnje že davno. Zatorej pozivljem vsakega, ki hoče imeti trpežno in lepo kolo, da se obrne name.

Naprodaj imam tudi še skoro nov 47 12—1

bas.

Na zahtevo pošiljam tudi cenike.

Pavel Bizjak star., Kranj št. 102.

Dr. Igo Janc

naznanja, da se je preselil s svojo odvetniško pisarno iz Postojne v Radovljico, kjer je prevzel pisarno pok. dr. Vilfana (v hiši Posojilnice v Radovljici).

48 2—1

Oddasta se takoj

dve stanovanji

katerih vsako obstoji iz 3 sob, kuhinjo in kletjo.

Naslov v upravništvu „Save“ v Kranju.

40—3

Jamčeno čisto, jedrnato

2 52-10

Tovarna: **Ig. Fock, Kranj**

MILO z znamko Solnce.

najizborneje in današnjim cenam primerno **najceneje**

zato najbolji **nadomestek** vsem dražjim vrstam. :: Prodaja se tudi na drobno.

Izdelki:

Kristalna soda, pralni lug, rudeče in črno marmorirano Eschweger milo, zeleno tržaško in belo Marzeljsko milo, ter vse ceneje vrste pralnega mila. **Stearinske sveče. Kolomaz.**

6-10

Pozor!

Podpisani se najudaneje priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi v izdelovanje

vsakovrstnih čevljev

najnovejše oblike po meri. Naroči se lahko tudi pismeno, če se naznani številko dolgoti in širjave. Lahko se pa pošlje tudi že rabljen čevljev. Vsako v moji delavnici izdelano obuvalo se prilega, je elegantno in trpežno. V zalogi pa imam tudi že

izdelane čevlje.

Cene nizke in točna postrežba. Naročnikom se stara obuvala dobro in hitro popravijo.

Mnogo zahval. pisem na razpolago.

Ivan Potočnik
Glavni trg, Kranj.

3 13-10

Kavarna

Delikatese

Zajutrkovalnica

Zdravko Krajnc, Kranj

Naročila

po dnevni ceni, se že sprejemajo za

Velikonočno gnjat.

Garantirano višnjevo cveteča francoska lucerna predanice prosta plombirana.

Mauthnerjeva semena zelenjav in cvetic. 12-10

Veletrgovina **J. & A. Majdič, Kranj**

Deželni pridelki, špecerijsko blago.

Priznani najboljši dalmatinski portlad cement **„Salona“** za izdelovanje opeke in cement drugih znamk za zidanje

Svetle sezamove tropine.

Umetna gnojila.

Domača črna detelja predanice prosta plomb.

Vsakovrstna travna semena, krmilna pesa, korenje, čista grahova, semenski oves domač in češki.

Najstarejša trgovina

Ferd. Sajovic v Kranju poprej C. Pleiweiss

10 4-10

priporoča svojo bogato zalogo vedno najnovejšega in najboljšega manufakturnega blaga.

Posebno priporoča slavnemu občinstvu za

pomladansko sezijo

bogato izbiro oblek za moške in ženske; botrom pa obleke za birmance in birmanke.

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

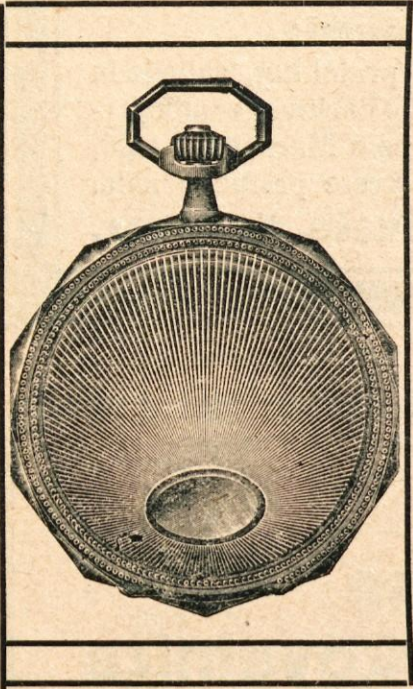
13-10

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4³ / 4⁰ / 0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.

Ivan Levičnik
 urar in torovec v Kranju.
 Velika zaloga
 Najcenejša prilika za nakup
birnanskih daril
 Cene brez konkurence.
 Postrežba
 solidna.
 9 52-10

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holz hacker

konc. zobotehnik

v Kranju

16 52-10

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne, izven velikih praznikov na razpolago.

Vinska veletrgovina **Rudolf Kokalj, Kranj**

17-10

Priporočam svoja
 izvrstna, zjamčeno pristna
 dolenska, štajerska in istrijska
vina
 v sodih in steklenicah

Zaloga najfinejših tu- in inozemskih šampanjcev, vin v steklenicah in mineralnih voda.

Priporoča se velezaloga
 galanterijskega, norimberškega, modnega blaga in pletenin
A. Adamič, Kranj

15-10

Velika zaloga

posamentarije, konfekcije, perila, kravat, steznikov, klobukov, čepic, toaletnega blaga, bižuterije, kranjskih izdelkov, otročjih vozičkov, kovčegov, šolskih potrebščin, papirja i. t. d. Molitveniki, moleki, venci, verižice in vse druge potrebščine za birmo.

Lastna izdelovalnica damskih pasov. Modni salon damskih klobukov i. t. d.

Postrežba točna in solidna. Cene najugodnejše!

Na debelo in drobno!

Na debelo in drobno!

M. Rant - Kranj

trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom

Priložnostni nakup **otročjih vozičkov.**

Najraznovstnejše **špecerijsko blago.**

Kolodvorska restavracija

priporoča

vedno sveže **Budjeviško pivo**
 ter pristna vina in dobro kuhinjo

4 52-10

18-10

Eternit

najboljše strešno kritje
 prodaja najceneje tvrdka
Merkur, Peter Majdič, Kranj

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega davka.

4 3/4 0/0

brez odbitka rentnega davka.

7-10

Rezervni zaklad
 nad K 800.000.

Rezervni zaklad
 nad K 800.000.